

ज्ञान प्रबोधिनीचे कुमारांसाठी,
कृतिशीलता जोपासणारे मासिक!

छात्र प्रबोधन

सौर ज्येष्ठ शके १९४८ । वर्ष २६ अंक ९।

पंजीकरण क्रमांक MAHMAR /2000/05636

वार्षिक वर्गणी ₹ ५५०। मूल्य ₹ ३०। पृष्ठे २८

या पदद्याची चाल ऐका
आणि पदद्य म्हणा!

सळसळणारे धवल तेज हे

सळसळणारे धवल तेज हे छाती काढून खडे
गरुडालाही झेप लाजवी गगन तोकडे पडे ॥ १ ॥

सुपुत्र बनलो आज आईचे तोडून फसवी नाती
स्वर्गसुखाची हसतच देऊ तिजसाठी आहुती
या मातीचे सुवर्ण करण्या श्वसना धार चढे ॥ १ ॥

पाजळलेली मशाल हाती उज्ज्वल परंपरेची
चक्र नियतिचे उलटे फिरवू आण तिच्या दीप्तिची
तिच्या प्रकाशी सुगम भासती भेडसावते कडे ॥ २ ॥

विश्वाचे हे विशाल अंगण नभ वरती खालती
चंद्रसूर्य तर सखे सोबती तारा बोलावती
तेज तयांचे प्राशुन धावू कल्पान्तापलिकडे ॥ ३ ॥

मोहक सुंदर गोड मार्ग हे भुरळ मना घालती
व्यवहाराची सूत्रे पोकाळ तोऱ्याने मिरविती
दिमाख त्यांचे दिपवू फेकुनि स्फूर्तिप्रभा चहुकडे ॥ ४ ॥

ऊर्मि उमलत्या उरात अमुच्या भरारिची जरि असे
झिजल्यावाचुन सुवास दुर्लभ हेहि मना कळतसे
काट्यांवरुनी आज चालणे, गुलाब येतिल पुढे ॥ ५ ॥

भास सर्वही विरुनी गेले ध्येयरूप उजळले
दुभंगलेले राष्ट्र उभविण्या अता विडे उचलले
नव्या प्रभूला पहा पूजिण्या पाउल पुढती पडे ॥ ६ ॥

- विनय हर्डीकर

पदद्याचा भावार्थ : आकाशाला गवसणी घालण्याचे सामर्थ्य असलेल्या, चैतन्याने सळसळणाऱ्या, देशप्रेमाने भारलेल्या तरुणांचे मनोगत प्रस्तुत पदद्यात व्यक्त झाले आहे. मायेचे पाश तोडून, भौतिक सुखांचा त्याग करून आम्ही ही आपली भूमी सुजलाम्-सुफलाम् करण्यासाठी सज्ज झालो आहोत. आमच्या देशाची उज्ज्वल परंपरा आम्हाला सन्मार्ग दाखवते आहे. तिच्या प्रकाशात, इतिहासातून प्रेरणा घेऊन, उत्तुंग अशा संकटांवर मात करत आम्ही अशक्य गोष्टी शक्य करून दाखवू. आमच्या कर्तृत्वाला सगळं विश्व खुलं आहे. मनाला भुलवणारी अनेक आकर्षणे भोवताली आहेत. सामान्य व्यावहारिक जगाचीही बंधने आहेत; पण त्यात गुंतून न पडता आम्ही आमच्या कर्तृत्वाचे तेज सर्वत्र पसरवू.

चंदनाचा सुगंध हा झिजल्यानंतरच (गंध उगाळल्यानंतरच) येतो; गुलाब हवा असेल तर काटा हा रूतणारच. तसेच आपापल्या कामात यश मिळवायचे, तर नुसती स्वप्नांची भरारी उपयोगाची नाही; कृती करायला हवी याची जाणीव आम्हाला आहे. सगळे भ्रम बाजूला सारून आपल्या राष्ट्राला जोमाने उभे करण्याचा निश्चय आम्ही करत आहोत.

‘देश हाच देव’ मानून आमची मार्गक्रमणा होत राहिल. देशाच्या विकासाची स्वप्ने पाहणाऱ्या, देशाला खंडित करणाऱ्या विध्वंसक शक्तींवर मात करण्याची स्वप्ने पाहणाऱ्या, स्वप्नांना प्रत्यक्षात आणण्यासाठी कृतीची जोड देणाऱ्या तरुणांचे आश्वासक चित्र प्रस्तुत पदद्यात उभे केले आहे.

छात्र प्रबोधन

ज्ञान प्रबोधिनीद्वारा कुमारांसाठीचे
कृतिशीलता जोपासणारे मासिक!

निव्वळ मासिक नव्हे!
विद्यार्थ्यांच्या सर्वांगीण विकसनाची चळवळ!!

मासिक। दिवाळी अंक। प्रकाशने।
कल्पक स्पर्धा। साहित्य मेळावे-संमेलने।

इवली शल्ये रुपती खुपती
मात करू दे त्यांच्यावरती
प्रगल्भतेचे पंख देऊनी
ने ज्योतिर्जगतात

छात्र प्रबोधन

सौर ज्येष्ठ, शके १९४८। वर्ष २६ अंक ९
(मासिकाचा प्रारंभ : सौर श्रावण शके १९१४/ऑगस्ट १९९२
एकूणात ४०७ वा अंक, वर्ष ३४ अंक ११)
प्रकाशन दिनांक - सौर ११ ज्येष्ठ, शके १९४८/१ जून २०२६

अंतरंग

२. पद्य... सळसळणारे धवल तेज हे - विनय हर्डीकर
* पद्य चालीचे ध्वनिमुद्रण
४. संवाद - शिल्पा कुलकर्णी
५. कथा... द बिग बुक! (क्रमशः भाग १) - भारत सासणे
११. माहितीपर... मल्लखांब सर्वांगसुंदर क्रीडा प्रकार - डॉ. मिलिंद ढमढेरे
* पाहा - महिला मल्लखांब चित्रफीत
* वाचा - लेख-मल्लखांब एक आव्हान...
१३. कविता... झाड - सुरवेशा
१४. संकल्प... चला, ठरवून काही करू या!
१७. माहितीपर... परदेशी पाहुणे! - डॉ. पल्लवी शेवाळे
१९. ललित... शाईचं पेन-व्यक्तिमत्त्व घडवणारा
सहप्रवासी...! - यशोधन गोखले
२२. व्यक्तिविकसनपर... 'विषारी' मैत्री - प्रसन्ना अल्लोणे
* ऐका - लेख - चित्रभेटीचे भाग्य
२७. पोस्टाची खानीशीर वितरण योजना, पक्ष्यांची प्रकाशचित्रे
- याशिवाय : संग्रही ठेवा (१०, २१) छात्र प्रबोधन वार्षिक वर्गणीत बदल,
कै. रवी पंडित-श्रद्धांजली* (१६), सोडवा हे गंमत कोडे... (२५) जोडीकार्य स्पर्धा,
विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन, प्रतिसादी वाचकवीर व्हा!-प्रश्न (२६)
- पानांखालील ओळी : व्यक्तिविकसनपर...
माहितीपर : २१ जून आंतरराष्ट्रीय योगदिनानिमित्त योगासनांची माहिती

आसनांची प्रकाशचित्रे

अवश्य पाहा... ऐका... * या लिंक्स QR कोडला जोडल्या आहेत ते स्मार्टफोनवर स्कॅन करा.
त्यासाठी गुगल प्ले स्टोअरवरून QR code scanner मोफत डाऊनलोड करा.

संपर्क पत्ता : छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी, ५१०, सदाशिव पेठ, पुणे 411030
☎ (०२०) २४२०७१७४/१७५ संकेतस्थळ : www.chhatraprabodhan.org
इ-मेल : chhatraprabodhan@jnanaprabodhini.org

या नियतकालिकास महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळाकडून अनुदानापोटी काही रक्कम प्राप्त झाली आहे.
परंतु या नियतकालिकात प्रसिद्ध झालेली मते महाराष्ट्र राज्य साहित्य आणि संस्कृती मंडळास मान्य असतील असे नाही.

संपादक, प्रकाशक, मुद्रक

महेन्द्र सेठिया

मानद संपादक

शैलजा देशमुख

संपादक मंडळ

वाच. कांचनगंगा गंधे

आश्लेषा महाजन

स्वाती ताडफळे

मल्हार अरणकल्ले

कार्यकारी संपादक

शिल्पा कुलकर्णी

साहाय्यक कार्यकारी संपादक

केतकी उत्पात

मुखपृष्ठ - शुभा रुद्र

आतील चित्रे - शेखर पवार

छात्र प्रबोधन मासिकाची वर्गणी

वार्षिक : ₹ ५५० (दिवाळी अंकासह)

या अंकाची किंमत : ₹ ३०

तपशील अंकातील पान क्र. २७ वर

इंग्रजी द्वैमासिक अंक

मूळ वर्गणी : ₹ ४००

सवलतीत वर्गणी : ₹ २००

(दिवाळी अंकासह ६ अंक वितरण खर्चासह)

पुस्तकांच्या ऑनलाइन खरेदीसाठी व

मासिकाच्या ऑनलाइन सभासद नोंदणीसाठी

jpprakashane.org

या संकेतस्थळाला भेट द्या!!

हे मासिक ज्ञान प्रबोधिनी या संस्थेच्या मालकीचे असून मुद्रक, प्रकाशक व संपादक श्री. महेन्द्र सेठिया यांनी
राष्ट्रीय सौर ११ ज्येष्ठ, शके १९४८, १ जून, २०२६ या दिवशी प्रकाश ऑफसेट, ८२, पर्वती टॉवर्स, पुणे - ९
येथे छापून, ज्ञान प्रबोधिनी, ५१०, सदाशिव पेठ, पुणे - ३० येथून प्रसिद्ध केले.

This magazine is owned by Jnana Prabodhini and is printed by Printer, Publisher and Editor
Shri. Mahendra Sethiya, on Rashtriya Sour 11 Jyeshtha Sake 1948/1st June 2026, printed at
Prakash Offset, 82, Parvati Towers, Pune - 9 and published at Jnana Prabodhini, 510 Sadashiv Peth, Pune 30

एव्हाना तुम्हाला शाळेचे वेध लागले असतील. नवीन शैक्षणिक वर्षासाठी तुम्ही सज्ज झाले असाल... नवीन पुस्तकं, वह्या, दप्तर, गणवेश यांची खरेदी झाली असेल. नवीन वर्ग, नवे अध्यापक, वर्गात नव्याने दाखल झालेले विद्यार्थी कोण असतील याची तुमची उत्सुकताही वाढली असेल. 'नव्या नवलाईने' या सगळ्यांकडे तुम्ही पाहाणार असाल! पण या सगळ्या 'नवे'पणात तुम्ही मात्र तेच 'जुने-पुराणे,' असं असून कसं चालेल? 'नवीनते'ची पालवी तुमच्या मनाला देखील फुटायला हवी नं? तुम्ही देखील नवे, कोरे असे नव्या शैक्षणिक वर्षाला सामोरं जायला हवं ना...!

मला नेमकं काय म्हणायचंय असा संभ्रम पडला आहे का तुम्हाला? सांगते! म्हणजे मागच्या वर्षात केलेल्या चुका टाळायचा निश्चय यंदाच्या शैक्षणिक वर्षात करायचा. वर्गातल्या मित्र-मैत्रिणींबद्दल तुम्ही जी काही मतं बनवली असतील- उदा. तो/ती शिष्टपणे वागतो/वागते, तो/ती फारच हट्टी आहे, बाईच्या पुढे-पुढे करणारे आहेत इ. अशा शिक्क्यांनी ओतप्रोत भरलेली आपल्या मनाची पाटी आधी पुसून लखलखीत करायची. खेळात कसं 'नवा गडी-नवं राज्य' असतं; तसं या नवीन शैक्षणिक वर्षात काही पूर्वग्रह असलेल्या या मित्र-मैत्रिणींकडे नव्या दृष्टीने तुम्ही पाहायचे. त्यांचे न जाणवलेले अनेक चांगले गुण तुम्हाला कदाचित यावर्षी गवसतील. मैत्रीचा हात परत एकदा त्यांच्या पुढे करायचा. त्याचबरोबर वर्गात नवीन दाखल झालेल्या विद्यार्थ्यांना देखील तुमच्या गटात सहभागी करून घ्यायचं. याशिवाय मागील वर्षी कोणत्या गोष्टी करायच्या ठरवल्या; पण नियोजनाअभावी करू शकला नाहीत, त्या गोष्टींची यादी करायची. आणि यंदाच्या नियोजनात त्या गोष्टींना प्राधान्य द्यायचं. मागच्या वर्षापेक्षा या वर्षात ठरवून काही नवीन अनुभव घेण्याचे संकल्प करायचे, काही गुण-कौशल्यांची वृद्धी करायची. अशाप्रकारे नवीन शैक्षणिक वर्षाचं स्वागत करणं; म्हणजे विचारपूर्वक, तुम्ही 'नव्याने' या शैक्षणिक वर्षाला सामोरं जाणं होय! मनाला नवीनतेची पालवी फुटणं होय! मग पाहा, शाळेच्या सुरुवातीच्या काही दिवसांतच तुम्ही 'बोअर' होणार नाही. शालेय-उपक्रमांमधला तुमचा सहभाग 'यंत्रवत' असणार नाही. तर वेगळे अनुभव घेण्याचा संकल्प केलेले तुम्ही, स्वतःहून, स्वेच्छेने उपक्रमांमध्ये उत्साहाने सहभागी व्हाल, अनेकांना सहभागी करून घ्याल!

या अंकात, यंदाच्या शैक्षणिक वर्षात संकल्प करायचे ११ प्रकार दिले आहेत (पान क्र.१४, १५ वर वाचा). त्यातील तुम्हाला करायला आवडतील, तुमच्या गुण-कौशल्यांमध्ये भर घालतील, असे किमान ५ प्रकारचे संकल्प तरी लिहून काढा. त्यात नेमकेपणा आणा. आता करत असलेल्या गोष्टीपेक्षा, कोणत्या वेगवेगळ्या गोष्टी ठरवून कराल, ते नोंदवा. आणि ते संकल्प पूर्ण करण्याचा निश्चय करा. ते संकल्प लिहून, अंकातील त्या तक्त्याचा फोटो काढून आम्हाला मेल करा. संकल्प पूर्ण करायला अडचण वाटत असेल, तर छात्र प्रबोधनशी संपर्क करा. तुम्हाला याबाबतची स्पष्टता यायला आम्ही मदत करू.

तुम्हाला छात्र प्रबोधन अंक आता दरमहा, वेळेत, खात्रीशीर मिळण्यासाठी पोस्टाची नवीन वितरण योजना आपण कार्यान्वित करतो आहोत. (त्याचे तपशील पान क्र. २७ वर वाचा.) हा जूनचा व पुढचा जुलैचा अंक चालू सभासदांना (आमच्याकडे ज्यांचे मोबाइल क्रमांक आहेत त्यांना) कोणतेही जादा शुल्क न घेता आम्ही पाठवणार आहोत. त्यानंतर मात्र थोडे शुल्क भरून सभासदांना ही व्यवस्था पुढेही चालू ठेवता येईल. त्याचबरोबर सौर ज्येष्ठ, शके १९४८/जून २०२६ पासून छात्र प्रबोधनची वार्षिक वर्गणी रु. ५५०/- (दिवाळी अंकासहित) असणार आहे (तपशील पान क्र. १६ वर वाचा.).

नवीन शैक्षणिक वर्षासाठी आणि संकल्पपूर्तीसाठी तुम्हाला अनेक शुभेच्छा!

तुमची,
शिल्पाताई

करून पाहा - भुजंगासन : पाठीचा कणा लवचिक बनवण्यासाठी आणि पोटाचे स्नायू बळकट करण्यासाठीचे योगासन आहे. या आसनमुळे श्वसन प्रक्रिया सुधारते आणि तणाव कमी होण्यास मदत होते.

वार्षिक देणगीदार - > सौ. किरण मुसळे, सांगली > श्री. जगजीत कुलकर्णी, चिंचवड, पुणे > श्री. श्रीपाद कुलकर्णी, पुणे
> सौ. स्नेहा भंडारे-जोशी, पुणे > डॉ. प्रतीक रवींद्र सेठिया, पुणे > श्री. नागेश साने, पुणे

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

१/ डॉ. गरुडांचा डान्स

मी श्याम! रामचं आणि माझं रूटीन नेहमीप्रमाणे सुरू होतं; तेव्हाच डॉ. गरुडांचा फोन आला. त्यांचा फोन म्हणजे रोमहर्षक आणि अद्भुत अशा नव्या एखाद्या साहसयात्रेची सुरुवात! त्यामुळे आम्ही थरारून गेलो, एक्साईट झालो. आणि डॉ. गरुडांनी आपल्याला कशाला बोलावलं असेल याचा विचार करित आम्ही त्यांच्या घरी पोहोचलो. स्वभावाप्रमाणे राम अगदी अधीर झाला होता. मी मात्र शांत राहण्याचा प्रयत्न करित होतो.

पोहोचलो तर, कसलंसं संगीत ऐकू येत होतं.

डॉ. गरुड त्यांच्या खोलीतून बाहेर आले आणि रामला पकडून संगीताच्या तालावर नाचायला लागले. त्या दोघांचा 'फनी' डान्स बघून मला हसायला येऊ लागलं; पण डॉ. गरुडांना खूप आनंद झाला असणार हे मी ओळखलं. रामला तर काय, मज्जाच मज्जा! तो मोठ्या उत्साहाने त्यांच्या बरोबर नाचत राहिला आणि दोघांही थकून गेल्यानंतर सोफ्यावर बसले. हसत-हसत डॉ. गरुडांनी आम्हाला म्हटलं, "यंग सोल्जर्स!...

कथा

दृ बिग बुक!

(भाग १)

- भारत सासणे

डॉ. गरुड आणि त्यांचे विश्वासू मदतनीस राम आणि श्याम यांनी रहस्यांच्या मुळाशी जाऊन, अनेक साहसी मोहिमा सफल केल्या. याहीवेळी ते तिघं एका मोठ्या मोहिमेसाठी राजस्थानला निघाले आहेत. काय असेल ही मोहिमा! आता ते कोणता रहस्यभेद करायला निघाले आहेत? जाणून घेऊ तीन भागांतून क्रमशः प्रसिद्ध होणाऱ्या या उत्कंठावर्धक साहस कथेतून...

चला प्रवासाची तयारी करा. आपल्याला राजस्थानला जायचं आहे. उदयपूरला!"

राम आनंदाने जोरात ओरडला. मलाही आनंद वाटला, पण जरा शांत होऊन विचारलं, "काय प्रकरण आहे? राजस्थानला का जायचं आहे?"

२/ द बिग बुक

आतल्या खोलीत गोल टेबलाजवळ आमची गंभीर अशी 'कॉन्फरन्स' सुरू झाली. टेबलावर डायनासोरचा एक छोटा पुतळा ठेवला होता आणि

त्याच्या शेजारी आफ्रिकेवरून आणलेली आकुंचन पावलेली छोटी मानवी कवटी ठेवलेली होती. असल्या चमत्कारिक वस्तूंचा संग्रह डॉ. गरुड करित असत आणि हे आता आम्हाला सवयीने माहित झालं होतं.

ही कथा पूर्ण वाचण्यासाठी jpprakashane.org वरून मासिक खरेदी करा किंवा वार्षिक वर्गणी भरून सभासद व्हा! आणि घरपोच अंक मिळवा.

सद्भावाचे दीप चेतवुन, बंधुभावना सिद्ध करू ।
मत्सररूपी जाळू दानव, क्रोध शांतवू मितवू तांडव!

वार्षिक देणगीदार - > सौ. वृषाली दिलीप अदवंत, पुणे > सौ. वर्षा कुलकर्णी, पुणे > श्री. गौरव मोडक, ठाणे
> डॉ. सतिशचंद्र गोरे, पुणे > हरताळकर हॉस्पिटल, डॉ. विकास हरताळकर, चोपडा, जि. जळगाव

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

दूरदर्शनच्या वेगवेगळ्या वाहिन्यांवर अतिशय लोकप्रिय असलेल्या रिऑलिटी शोजमध्ये सहभागी झालेले कलाकार जेव्हा चित्तथरारक मनोरे किंवा रचना सादर करतात, त्यावेळी हे कसं करत असतील, असा प्रश्न आपल्या मनामध्ये निर्माण होतो. मात्र अशा रचना किंवा मनोरे मल्लखांबासारख्या क्रीडा प्रकारातूनच निर्माण झाल्या आहेत.

भारतीय संस्कृतीने जगाला योगासन, सूर्यनमस्कार, खो खो, कबड्डी, कुस्ती, बॅडमिंटन, मल्लखांब यांसारख्या अनेक क्रीडा प्रकारांच्या देणग्या दिल्या आहेत. मल्लखांब या नावातच त्याचा अर्थ भरलेला आहे. मल्ल म्हणजे पैलवान. स्पर्धात्मक यश मिळवण्यासाठी तसेच शारीरिक तंदुरुस्तीसाठी पैलवान लाकडी अथवा दोरीच्या खांबावर पूरक व्यायाम करतात. कुस्तीमध्ये चांगलं यश मिळवण्यासाठी मल्ल विशिष्ट प्रकारच्या लाकडी खांबावर व्यायाम करीत असत, त्यामुळे त्याला 'मल्लखांब' असं नाव पडलं असावं, असा अंदाज आहे. मल्लखांब हा अतिशय परिपूर्ण आणि अनेक खेळांसाठी उपयुक्त असलेला क्रीडा प्रकार मानला जातो.

मल्लखांब या खेळाचा जन्म केव्हा व कोठे झाला, याबाबत वेगवेगळी माहिती सांगितली जाते. काही इतिहास तज्ज्ञांच्या मतानुसार रामायण काळामध्ये हनुमानाने या खेळाचा शोध लावला असंही सांगितलं जातं. दक्षिण भारतात राज्य करणारा सोमेश्वर चालुक्य याने सन ११३५ मध्ये 'मानसोल्लास' हा ग्रंथ लिहिला आहे; त्यामध्ये मल्लखांब खेळाचं वर्णन आढळतं. ओडिशातील जगन्नाथपुरीच्या ख्यातनाम प्राचीन मंदिराजवळ पंधराव्या शतकात जगन्नाथ वल्लभ आखाडा सुरू करण्यात आला; त्यामध्ये प्रथमपासूनच मल्लखांबाचे प्रशिक्षण दिलं जात आहे असंही

मल्लखांब

सर्वांगसुंदर क्रीडा प्रकार

- डॉ. मिलिंद ढमढेरे

१५ जून हा 'आंतरराष्ट्रीय मल्लखांब दिवस' म्हणून साजरा करण्यात येतो. अनेक खेळांसाठी उपयुक्त असलेल्या या क्रीडा प्रकाराचं महत्त्व आणि इतिहास या निमित्ताने जाणून घेऊ या प्रस्तुत लेखातून...

सांगितलं जातं. पुरातन काळाविषयी जी चित्रं उपलब्ध आहेत त्यामध्ये मल्लखांबविषयी काही चित्रांचा आवर्जून समावेश आहे.

हा लेख पूर्ण वाचण्यासाठी
jpprakashane.org वरून मासिक खरेदी करा
किंवा
वार्षिक वर्गणी भरून सभासद व्हा!
आणि घरपोच अंक मिळवा.

स्वातंत्र्याहून जगी, काही न पूजाई असे ।
परदास्याहून दुजे, काही अपवित्र नसे ॥

वार्षिक देणगीदार - > एक हितचिंतक, पुणे > श्री. अमित गाडगीळ, पुणे
> श्री. निखिल आपटे, पुणे > श्री. मुकुंद कुवर, बोरीवली, मुंबई

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

११

झाड

कविता

भला थोरला आधारवड
अंगणात निश्चल उभा आहे
आजोबांच्याच वयाचा, याची
दिव्य तपस्वी प्रभा आहे ।

आजीच्या बटव्यामध्ये
याची अढळ जागा आहे
दगड खाऊन फळं देणारा
घट्ट रेशमी धागा आहे ।

पाखरांच्या घरट्यासाठी
हाच करतो पुढे हात
थकलेल्या पांथस्थावर
छाया पांघरी शीतल दाट ।

ऊन, वारा, पाऊस, वादळ
कितीही येवो, हारत नाही
सळसळताना अधूनमधून
जुने दिवस स्मरत राही ।

संध्याकाळी जराजरासा
उदासवाणा, स्तब्ध वाटतो
आजोबांची प्रशस्त बैठक
वाऱ्याकडून झाडून घेतो ।

जुन्या जाणत्या आप्तेष्टांच्या
आठवणी तुला येतात का रे?
आधारवडा, तुला बिलगता
आजोबाच मला भेटतात रे ।

- सुखेशा

१०, 'प्रतिभा', वेलणकरनगर, पर्वती दर्शन,
पुणे ४११ ००९

छात्र प्रबोधनच्या सभासदांना दरमहा घरपोच, खात्रीशीर अंक मिळण्यासाठी वितरण व्यवस्थेत केलेला बदल पान क्र. २७ वर पाहा.

माणसाचीच ही ऊर्जा, माणसाचेच ईंधन ।

रम्य 'आनंदवना'चे श्वास किती सचेतन ॥

वार्षिक देणगीदार - > श्री. सचिन जोगळेकर, पुणे > डॉ. संजीव करंदीकर, ठाणे > श्री. शिवप्रसाद आगटे, पुणे
> श्री. सुदीप सुभेदार, छ. संभाजीनगर, के. प्रभाकार सुभेदार स्मरणार्थ

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

चला, ठरवून काही करण या!

जूनमध्ये तुमचं शालेय नवीन वर्ष सुरू होतं, नवीन वर्ग, नवीन शिक्षक यांमुळे तुमचा उत्साह आधीच द्विगुणीत झालेला असतो. अभ्यासाबरोबरच तुम्ही वेगवेगळ्या अनुभवातून देखील दरवर्षी समृद्ध होत असता. यावर्षी तुम्ही ठरवून समृद्ध होण्याचा प्रयत्न करा. आपणच स्वतःहून काही ठरवलं आणि ते पूर्ण केलं, तर त्यातला आनंद काही वेगळाच असतो, हो ना!

येत्या शैक्षणिक वर्षात तुम्ही नियमित अभ्यास करालच; पण त्याचबरोबर शेजारच्या तक्त्यात ११ संकल्पाचे प्रकार दिले आहेत. त्यातील किमान ५ संकल्प करायचा निश्चय करून, त्यासाठी तुम्ही कोणत्या २ कृती करणार आहात ते ठरवा आणि त्या तक्त्यात नोंदवा. संकल्प लिहून हा कागद तुम्ही मासिकातून काढून, तो एका जाड पुठ्यावर चिकटवा. हा पुठ्या तुमच्या अभ्यासाच्या ठिकाणी लावा. १५ जुलै पर्यंत तुम्ही तयार केलेल्या तक्त्याचा फोटो, तुमचं नाव, पत्ता, दूरध्वनी क्रमांकासहित आम्हाला मेलवर पाठवा. आणि यातून तुम्ही कसे समृद्ध होत गेलात याचे अनुभव देखील संकल्प पूर्ण झाल्यावर आम्हाला कळवत राहा.

अवांतर वाचनाचा ध्यास!

१. -----

२. -----

इतरांच्या उपयोगी कृती!

१. -----

२. -----

उणिवांवर मात!

१. -----

२. -----

थोरांच्या मुलाखती

१. -----

२. -----

करून पाहा - अधोमुख श्वानासन : संपूर्ण शरीराच्या स्नायूंना ताण देऊन लवचिकता वाढवते आणि मेंदूकडील रक्तप्रवाह सुधारून मानसिक तणाव कमी करते. नियमित सरावामुळे हात, खंदे आणि पाय मजबूत होतात.

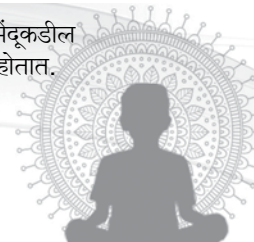
वार्षिक देणगीदार - > श्री. रवी पालेकर, पुणे

> श्री. सीमित्र जोशी, पुणे

> श्री. हृषीकेश देशमुख, पुणे

> श्री. अमित बागाईतकर, पुणे

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

घरकामाची जवाबदारी!

१. -----

२. -----

पर्यावरणपूरक कृती!

१. -----

२. -----

संकल्प व्यायामाचे!

१. -----

२. -----

कृतीतून स्वावलंबन!

१. -----

२. -----

छंदांची जोपासना!

१. -----

२. -----

धम्माल, अनोखे अनुभव!

१. -----

२. -----

सुट्टीतील 'स्व'कमाई!

१. -----

२. -----

स्फोट नको, विस्फोट नको, शक्तींना आदेश हवा ।
बंद नको, प्रतिबंध नको, मुक्त मनास प्रवेश हवा ॥

वार्षिक देणगीदार - > सौ. सुचेता सोनी, पुणे

> श्री. समीर रिसबूड, पुणे

> श्री. संजय चावरे, ऐरोली, नवी मुंबई

> श्रीमती शिरीषा खरे, गिरगाव, मुंबई

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

छात्र प्रबोधनच्या वार्षिक वर्गणीत बदल

‘छात्र प्रबोधनचे अंक तर हवे आहेत; पण ते पोस्टाद्वारा नियमित मिळत नाहीत म्हणून बंद करावे लागत आहेत,’ अशी भावना अनेकांनी व्यक्त केली होती. त्यावर एक उपाय म्हणून कुरिअरद्वारा/स्पीडपोस्टद्वारा खात्रीशीर अंक पाठवण्याचा पर्याय आम्ही तुमच्यासमोर ठेवला होता. त्यासाठी वर्गणी व्यतिरिक्त रु. ३०० जादा भरायला सांगितले होते. त्यानुसार ७५ सभासदांनी तशी रक्कम भरलीही होती.

तथापि पोस्टाच्या नवीन योजनेनुसार खात्रीशीर ट्रॅक करता येईल, अशी व्यवस्था कुरिअर/स्पीडपोस्टपेक्षा कमी दरात उपलब्ध होत आहे. त्याचा वापर करून प्रायोगिक स्तरावर हा जूनचा व पुढचा जुलैचा अंक सर्व सभासदांना (आमच्याकडे ज्यांचे मोबाइल क्रमांक आहेत त्यांना) कोणतेही जादा शुल्क न घेता पाठवणार आहोत. त्यानंतर मात्र थोडे शुल्क भरून सभासदांना ही व्यवस्था पुढेही चालू ठेवता येईल.

कागदाचे व छापाईचे दर सातत्याने वाढत असल्यामुळे नवीन सभासदांसाठी सौर ज्येष्ठ १९४८/जून २०२६ पासून वार्षिक वर्गणी रु. ५५०/- (दिवाळी अंकासहित) असणार आहे. नवीन सभासदांना खात्रीशीर वितरण व्यवस्थेद्वारे अंकांचे वितरण होईल.

छात्र प्रबोधनच्या सभासदांना दरमहा घरपोच, खात्रीशीर अंक मिळण्यासाठी वितरण व्यवस्थेत केलेला बदल पान क्र. २७ वर पाहा.

** भावपूर्ण श्रद्धांजली **

कै. रवी पंडित

‘ज्ञान प्रबोधिनी’ परिवारातील ज्येष्ठ मार्गदर्शक, ज्ञान प्रबोधिनीचे कार्याध्यक्ष तसेच केपीआयटी टेक्नॉलॉजीचे सहसंस्थापक-अध्यक्ष कै. रवी पंडित यांचे ८ मे २०२६ रोजी दुःखद निधन झाले.

कै. रवी पंडित ज्ञान प्रबोधिनीचे कार्याध्यक्ष म्हणून ८ वर्षे कार्यरत होते. ज्ञान प्रबोधिनीबद्दल त्यांना विशेष जिव्हाळा होता. या काळात ज्ञान प्रबोधिनीच्या कार्यकर्त्यांना त्यांनी वेळोवेळी मोलाचे मार्गदर्शन केले. कार्यकर्त्यांना त्यांनी भविष्यवेधी दृष्टी दिली. राष्ट्रीय स्तरावर ‘प्रभाव’ पडेल असे काम प्रबोधिनीने लवकरात लवकर करायला हवे, याबाबत ते आग्रही असायचे. प्रबोधिनीच्या ग्रामीण भागातील पाणीप्रश्नावरील कामाला त्यांनी २०१३ पासून सातत्यपूर्ण मदत केली. ‘छोटे सायंटिस्ट’ या वैज्ञानिक दृष्टी विकसित करणाऱ्या प्रकल्पाला त्यांनी गेली १५ वर्षे भरीव अर्थबळ दिले. आज या प्रकल्पात विविध राज्यांमधील मिळून सुमारे १ लाख ८० हजार विद्यार्थी सहभागी झाले आहेत.

त्यांची राहणी अतिशय साधी होती. निसर्गाबद्दलचे प्रेम त्यांच्या कृतीतून दिसत असे. परिस्थितीला शरण जाण्याचा त्यांचा स्वभाव नव्हता.

कै. रवी पंडित यांना ‘छात्र प्रबोधन’ परिवाराकडून भावपूर्ण श्रद्धांजली!

प्रबोधिनीतील कार्यकर्त्यांचे कै. रवी पंडित यांच्याविषयी मनोगत तसेच संक्षिप्त चित्रफीत पाहा

करून पाहा - सेतूबंधासन : हे पाठीचा कणा मजबूत करण्यासाठी आणि मनाला शांती देण्यासाठी प्रभावी आहे. या आसनात शरीराची स्थिती पुलासारखी दिसते, म्हणून याला सेतूबंधासन म्हणतात.

वार्षिक देणगीदार - > श्री. आनंद राव, पवई, मुंबई > श्री. निश्चल गोन्हे, हैद्राबाद, तेलंगणा
> श्री. शशांक चांदोरकर, पुणे > श्री. संजय प्रधान, सातारा > सौ. उमा गोखले सोमण, पुणे

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

परदेशी पाहुणे!

- डॉ. पल्लवी शेवाळे

दरवर्षी पुणे-मुंबई परिसरात हिवाळ्यात येणाऱ्या स्थलांतरित पक्ष्यांचं आगमन यंदा भर उन्हाळ्यात झालं आहे. यामागचं मुख्य कारण म्हणजे त्यांच्या मूळ प्रदेशात झालेला अवकाळी पाऊस आणि त्यामुळे उपलब्ध झालेला मुबलक अन्नसाठा! पक्षी स्थलांतर का करतात, कधी व कसं करतात याविषयी जाणून घेऊ या सोबतच्या लेखातून...

काय मग मित्रांनो, यंदाच्या उन्हाळी सुट्टीत तुम्ही प्रवास करण्याचं नियोजन केलं असेल नं? प्रवास म्हटलं की, एक वेगळाच उत्साह असतो. प्रवासाआधी केलेलं नियोजन, सोबत न्यायचे कपडे, खाद्यपदार्थ आणि इतर सामान, केवढी ती तयारी आणि ती लगबग! पण या सगळ्यातही एक वेगळीच गंमत असते.

तुम्हाला माहिती आहे का, आपल्या प्रमाणेच पक्षीसुद्धा दरवर्षी प्रवास करतात? होय! पक्षी दरवर्षी एका विशिष्ट कालावधीसाठी एका प्रदेशातून दुसऱ्या प्रदेशात जातात आणि पुन्हा आपल्या मूळ प्रदेशात परत येतात. या प्रवासाला 'पक्ष्यांचं स्थलांतर' असं म्हणतात. अनेक पक्षी सुरक्षिततेसाठी मोठ्या घोळक्याने प्रवास करतात. या स्थलांतरामागेही अनेक उद्दिष्टे असतात; जसं की प्रजनन करणं, तीव्र थंडीपासून स्वतःचं संरक्षण करणं किंवा मूळ प्रदेशात अन्नाचा तुटवडा भासणं इत्यादी.

या पक्ष्यांनी स्थलांतरादरम्यान पार केलेलं अंतर पाहून तर तुम्ही थक्कच व्हाल. काही पक्षी चक्क दक्षिण ध्रुवावरून थेट उत्तर ध्रुवावर येतात, तर काही पूर्वेकडून पश्चिमेकडे स्थलांतर करतात. 'आर्क्टिक टर्न' हा राखाडी-पांढऱ्या रंगाचा समुद्रपक्षी संपूर्ण प्राणीविश्वात स्थलांतरादरम्यान सर्वाधिक अंतर पार करणारा पक्षी आहे. हा एक सागरी पक्षी असून तो अंटार्क्टिकावरून कॅनडा आणि इतर उत्तर ध्रुवीय प्रदेशांमध्ये प्रजननासाठी जातो. तर तिथं हिवाळा सुरू

झाल्यावर पुन्हा दक्षिण ध्रुवावर येतो म्हणजेच तो एका प्रवासात तब्बल ४८,००० किलोमीटर अंतर पार करतो. त्याच्या साधारण तीस वर्षांच्या आयुष्यात तो सुमारे २५ लाख किलोमीटर अंतर पार करतो. अहो! हे म्हणजे पृथ्वी ते चंद्र एवढं अंतर दोन ते तीन वेळा पार करण्याइतकं आहे. आहे की नाही आश्चर्यकारक!

काही पक्षी चक्क हिमालय ओलांडून स्थलांतर करतात. 'पट्ट हंस' (बार-हेडेड गूझ) हे त्याचं उत्तम उदाहरण आहे. हे पक्षी तिबेट आणि रशियातून भारतात स्थलांतर करतात. प्रवासादरम्यान ते तब्बल सहा ते नऊ हजार मीटर उंची गाठतात.

आता ही अचंबित करणारी उदाहरणं पाहून अनेक प्रश्न निर्माण होतात. जसं की, या इवल्याशा जीवांना कसं बरं कळत असेल की, आता ही भलीमोठी यात्रा सुरू करायची आहे? संशोधन असं सांगतं की, यामागचं कारण फक्त तापमानातील बदल किंवा अन्नाचा तुटवडा नसून दिवस आणि रात्रीच्या कालावधीत होणारे बदल आहेत. छोटे दिवस आणि मोठ्या रात्री पक्ष्यांना स्थलांतरासाठी प्रवृत्त करतात.

हा लेख पूर्ण वाचण्यासाठी
jpprakashane.org वरून मासिक खरेदी करा
किंवा
वार्षिक वर्गणी भरून सभासद व्हा!
आणि घरपोच अंक मिळवा.

आम्हा हवी मोकळी हवा अन् शुभ्र हिमालय सर्वांचा ।

नंदनवन हे सौंदर्याचे, डाग नसावा रक्ताचा ॥

वार्षिक देणगीदार - > श्री. दिनेश सोनसळे, पुणे

> डॉ. संतोष काकडे, पुणे

> श्री. अतुल मराठे, पुणे

> श्री. राहूल पाटील, पुणे

> सौ. संजीवनी शरद जोशी, ठाणे

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

शाईचं पेन... केवळ एक लेखन साधन नव्हे, तर माझं व्यक्तिमत्त्व घडवणारा एक सहप्रवासी होय!

चौथी इयत्तेपासून ते एम.एससी. पर्यंतचा माझा प्रवास जर एखाद्या धाग्यानं जोडला असेल, तर तो धागा म्हणजे 'शाईचं पेन' आणि त्यातून उमगलेली अक्षरांची दुनिया! शाईच्या पेनाची पहिली रेषा म्हणजे बालपणात उमटलेली व्यक्तिमत्त्वाची पहिली ओळ.

त्या निळ्या शाईत फक्त अक्षरं नव्हती, तर शिस्त, संयम आणि सौंदर्य दडलेलं होतं.

लहानपणी हातावर लागलेली शाई आजही आठवणींचा सुगंध बनून राहिली आहे. प्रत्येक अक्षर काढताना मन स्थिर होत गेलं आणि विचारांना दिशा मिळत गेली.

शाईचं पेन शिकवत गेलं, हळू लिहा; पण सुंदर लिहा. चुका झाल्या, तरी पुन्हा प्रयत्न करण्याची जिद्द ही त्यातूनच आली. काळ बदलला, पेन बदलले, पण अक्षरातला आत्मा कायम राहिला. आजही शाईचं पेन हातात घेतलं की, स्वतःशी एक नातं नव्यानं जुळल्यासारखं वाटतं.

शाईचं पेन-

व्यक्तिमत्त्व घडवणारा सहप्रवासी...!

- यशोधन गोखले

त्यांच्यामुळेच समजलं.

'लकी पेन' आणि

आत्मविश्वास - माझ्या

वडिलांचं अक्षरही अतिशय

सुंदर होतं, माझ्यावर त्यांचा

प्रभावही तितकाच खोल होता.

माझ्या आयुष्यातली एक खास

आठवण म्हणजे दहावीच्या

परीक्षेतील त्यांचं 'white golden

yellow' रंगाचं पेन! परीक्षेच्या

आधी ते पेन बाबांनी मला दिलं

आणि म्हणाले,

“हे घे आणि व्यवस्थित

लिही.”

त्या पेननं लिहितांना मला

एक वेगळाच आत्मविश्वास

जाणवत होता;

हा लेख पूर्ण वाचण्यासाठी

jpprakashane.org वरून

मासिक खरेदी करा किंवा

वार्षिक वर्गणी भरून सभासद व्हा!

आणि घरपोच अंक मिळवा.

अज्ञानाचे जळमट जाळू...! विज्ञानाची गृहिते पाळू ।

विश्वशांतीच्या गुढीस अवघ्या, सत्यशिवाची ध्वजा करू ॥

वार्षिक देणगीदार - > श्री. कौस्तुभ हळबे, पुणे > श्री. प्रवीण साळी, धुळे > सौ. मृण्मयी पाटणकर, पुणे

> श्री. नरेंद्र कुलकर्णी, पुणे > श्री. शशिशेखर चौगुले, बंगळूरू, कर्नाटक

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

‘विषारी’ मैत्री

– प्रसन्ना अल्लोणे

स्पर्धामध्ये तसेच विविध कार्यक्रमांच्या तयारीमध्ये मनापासून

आपल्या सगळ्यांनाच मैत्री म्हटलं की, एक छान चित्र डोळ्यासमोर उभं राहतं, जसं की, एकमेकांना मदत करणं, चिडवणं, कधी हक्कानं रागावणं पण अडचणीच्या वेळी स्वतःहून धावून येणं; हो नं...! पण मी आता तुम्हाला एका वेगळ्या मैत्रीची वेगळी गोष्ट सांगणार आहे.

नववीच्या वर्गातील आदित्य अतिशय समंजस, भरपूर मित्र असणारा असा मुलगा होता. रोज अगदी उत्साहानं शाळेत यायचा. शाळेतल्या वेगवेगळ्या

पुढाकार घ्यायचा. त्याच्या आई-बाबांना, शिक्षकांनादेखील त्याच्या या पुढाकार घेण्याच्या, सतत क्रियाशील असण्याच्या स्वभावाचा नेहमी आनंद वाटायचा.

आदित्यच्या सोसायटीत त्याच्या शेजारच्या घरात एक नवीन कुटुंब राहायला आलं. त्या कुटुंबात आई-वडील आणि आदित्यच्या वयाचाच एक मुलगा होता- त्याचं नाव कार्तिक. त्या गावात कार्तिकचं कुटुंब नवीन असल्यामुळे आदित्यच्या आईला, कार्तिकची आई भाजीपाला

कुठं चांगला मिळतो, किराणा कुठून भरता, दूधवाला कोण आहे? पेपरवाल्याचा नंबर द्या. अशा वेगवेगळ्या गोष्टी विचारायला आदित्यच्या घरी कार्तिकला घेऊन सतत यायची. कार्तिक मुळातच बडबडा असल्यानं त्याची आदित्यशी चटकन मैत्री झाली. दोन्ही मुलं शाळेव्यतिरिक्तही सतत एकमेकांच्या बरोबर असायची. कार्तिक खूप जास्त बडबडा व स्मार्ट असल्यामुळे सोसायटीतल्या इतर मुलांशीही त्याची पटकन मैत्री झाली.

त्यांच्या सोसायटीत गणपती उत्सव मोठ्या प्रमाणात होत असे. आदित्य सोसायटीतल्याच एका संगीत शिक्षकांकडे गाणं शिकायचा. त्यामुळे तो दरवर्षी गणेशोत्सवात तयारी करून छान गाणं म्हणायचा. यावर्षी देखील त्यानं एक नवीन गाणं बसवायचं ठरवलं. गाण्याचा सराव करताना कार्तिक नेहमी आदित्यबरोबर असायचा.

ही कथा पूर्ण वाचण्यासाठी jpprakashane.org वरून मासिक खरेदी करा किंवा वार्षिक वर्गणी भरून सभासद व्हा! आणि घरपोच अंक मिळवा.

करून पाहा - पादहस्तासन : पोटाचे विकार दूर करून पचनक्रिया सुधारण्यासाठी आणि पाठीचा कणा लवचिक बनवण्यासाठी प्रभावी आहे. या आसनामुळे मेंदूला रक्तपुरवठा वाढतो.

- वार्षिक देणगीदार - > श्री. गुरुदत्त सोहोनी, पुणे > श्रीमती उषा पुरंदरे, पुणे > श्री. प्रणव भागवत, पुणे
> श्री. उदय परांजपे, पुणे > डॉ. सचिन गांधी, पुणे

छात्र प्रबोधन : सौर ज्येष्ठ, शके १९४८

ज्ञान प्रबोधिनी - छात्र प्रबोधनतर्फे 'जोडीकार्य स्पर्धा - ६' सौर ज्येष्ठ शके १९४८/ जून २०२६

जोडीकार्य करा - अनुभवसमृद्ध व्हा! बक्षीस मिळवण्याची प्रत्येकाला संधी!
या महिन्यासाठी जोडीने करायचे कार्य - झाडांना नावाच्या पाट्या लावणे

निसर्गात व मानवाच्या आयुष्यात झाडांचं महत्त्व अनन्य साधारण आहे. हे महत्त्व तुम्हाला व इतरांना कळावं, यासाठी तुम्ही किमान २-३ दिवस आसपासच्या बागेत किंवा टेकडीवर जाऊन एकूण १५ वेगवेगळ्या प्रकारच्या झाडांवर त्या-त्या झाडांच्या नावाच्या पाट्या लावा व त्या झाडांचे महत्त्व, वैशिष्ट्ये २-३ वाक्यात लिहा.

आणि हे कार्य पूर्ण करताना तुम्हाला आलेले अनुभव लिहून, सोबत पाट्या लावतानाचे २ फोटो जोडून 'जोडीकार्य स्पर्धा ६' असे लिहून पाठवा. ही जोडीकार्ये जानेवारी महिन्यापासून दरमहा देतो आहोत. तथापि फेब्रुवारी ते मे या चार महिन्यातील जोडीकार्ये करायची राहिली असल्यास या सुट्टीचा उपयोग करून ती पाचही कार्ये तुम्ही पूर्ण करा आणि आम्हाला chhatra.spardha@jnanaprabodhini.org या मेल आयडीवर २५ जून २०२६ पर्यंत पाठवा. सर्व जोडीकार्याबद्दलचे अधिक तपशील, नियम व बक्षिसांची योजना सोबतच्या क्यू आर कोडमध्ये दिली आहे. तपशील वाचा आणि लागा कामाला!

जोडीकार्य
तपशील

सर्व बक्षिसांचे वितरण जानेवारी २०२७ मध्ये होईल.

** प्रतिसादी वाचकवीर स्पर्धेतील विद्यार्थ्यांचे अभिनंदन! **

खालील विद्यार्थ्यांनी (सौर चैत्र शके १९४८, वर्ष २६ अंक ७) हा अंक बारकाईने वाचत, अंकातील साहित्याचा आनंद घेत, अंकातील प्रश्नांची उत्तरे 'छात्र प्रबोधन'कडे पाठवली आहेत. त्या सर्व विद्यार्थ्यांचे कौतुक! त्यातील गुणवत्तापूर्ण उत्तरे लिहिलेल्या खालील विद्यार्थ्यांना बक्षीस (पुस्तकरूपाने) लवकरच पाठवण्यात येईल.

- १) कु. श्रीशा सोनवणे, (इ. ७ वी) ज्ञान प्रबोधिनी, नवनगर विद्यालय, निगडी
- २) कु. मृणाल तरटे, (इ. ९ वी) द्रविड हायस्कूल, वाई

प्रतिसादी वाचकवीर व्हा... (वर्ष २६/९)

अंक बारकाईने वाचत व अंकातील साहित्याचा आनंद घेत दि. ३० जून २०२६ पर्यंत
अंकातील प्रश्नांची उत्तरे लिहून छात्र प्रबोधनकडे पाठवा... बक्षीस मिळवण्याची प्रत्येकाला संधी!

१. राम आणि श्याम डॉ. गरुडांबरोबर उदयपूरला कुठल्या मोहिमेसाठी चालले आहेत?
२. मल्लखांब क्रीडा प्रकारातील खेळाडूंमध्ये कोणत्या प्रकारच्या गुणांची वृद्धी दिसून येते?
३. स्थलांतर करताना पक्ष्यांना दिशा कशी समजते?
४. लेखकाच्या जडण-घडणीच्या काळात पेनाचं महत्त्व काय होतं?
५. शीर्षकात मैत्रीला 'विषारी' मैत्री असे का संबोधले असेल असे तुम्हाला वाटते?

वरील प्रश्नांची उत्तरे chhatra.spardha@jnanaprabodhini.org या मेल आयडीवर पाठवा.

ज्ञान (०८ एकमि १४ गडे (७४ कल्याण (१४ पुणे (३४ लास (५४ पुणे (२४ लास (३४ एकमि (८४ लास (१४ एकमि (०४
लास (१४ एकमि (७४ पुणे (१४ पुणे (३४ एकमि (५४ पुणे (२४ लास (३४ एकमि (८४ लास (१४ एकमि (०४
लास (१४ एकमि (७४ पुणे (१४ पुणे (३४ एकमि (५४ पुणे (२४ लास (३४ एकमि (८४ लास (१४ एकमि (०४

फुलास नसते जात कधीही, गंधाला नसते वस्ती ।

तुम्ही आम्ही आनंदलेकरे, माय एक हो या जगती

- वार्षिक देणगीदार - > श्री. किशोर पंडीत, चेंबूर, मुंबई > डॉ. संजय गद्रे, धुळे > श्री. वामन पारखी, पुणे
> श्री. अनिरुद्ध शहापूरकर, पुणे > वाचस्पती सी. वैशाली पाटील-देवरे, शिरपूर, जि. धुळे

खात्रीशीर अंक मिळण्यासाठी वितरण व्यवस्थेत बदल

- * सर्व सभासदांना 'छात्र प्रबोधन'चा दरमहा अंक वेळेत, घरपोच, खात्रीशीर मिळावा यासाठी पोस्टाच्या 'मॅगझिन पोस्ट' या योजनेअंतर्गत यापुढे अंक वितरित केले जातील.
- * या योजनेनुसार अंकाला लावलेल्या 'बारकोड'मुळे अंकाच्या 'ट्रॅकिंग'ची सुविधा असेल; त्यामुळे अंक गहाळ होणार नाहीत. सभासदांच्या योग्य पत्त्यावर घरपोच मिळतील.
- * ही वितरण योजना सौर ज्येष्ठ ११ शके १९४८/१ जून २०२६ च्या अंकापासून कार्यान्वित होईल.
- * सौर ज्येष्ठ व आषाढ शके १९४८/जून व जुलै २०२६ या दोन महिन्यांचा अधिकचा वितरण खर्च 'छात्र प्रबोधन'तर्फे केला जाईल.
- * सौर श्रावण शके १९४८/ऑगस्ट २०२६ पासून शिल्लक असलेल्या कालावधीनुसार सभासदांनी भरावयाची अतिरिक्त रक्कम त्यांना कळवली जाईल. ती सभासदांनी सोबतच्या क्यू आर कोडद्वारे भरावी. त्याचा स्क्रीनशॉट ७७४३८८५३७८ या व्हॉटसअप क्रमांकावर पाठवावा.
- * सौर ज्येष्ठ शके १९४८/जून २०२६ पासून अंकाची वार्षिक वर्गणी ₹ ५५०/- (दिवाळी अंकासहित) इतकी असेल याची सर्वांनी नोंद घ्यावी. (तपशील पान क्र. १६ वर वाचा)

रक्कम
भरण्यासाठी

स्थलांतर करणारे पक्षी

अंकातील संदर्भ : लेख- 'परदेशी पाहुणे' पान क्र. १७

सायबेरियन क्रॉच

पट्टकादब

अमूर ससाणा

तिबेटी खड्का

रोहित/अग्निपंख

छायाचित्र सौजन्य : प्रसाद सोनावणे

कुमारांच्या कुंचल्यातून...

कु. शर्वरी संदीप पाटील, (इ. ८ वी) सरस्वती विद्यामंदिर, कराड, जि. सातारा

छात्र प्रबोधनद्वारा प्रकाशित दिनदर्शिकेतील जून महिन्याचे पान, त्यातील प्रार्थना ऐका कथा वाचा, अभंग म्हणा, खेळ खेळा व आपल्या मित्र-मैत्रिणींना शिकवा, त्यातील समूहगायन व इतर स्पर्धांना प्रतिसाद द्या.

सौर दिनदर्शिकेचा
वापर जरूर करा.

संपर्क पत्ता :

छात्र प्रबोधन, ज्ञान प्रबोधिनी

५१० सदाशिव पेठ, पुणे 411030

☎ (020) 24207 174/175

www.chhatraprabodhan.org

इ-मेल : chhatraprabodhan@
jnanaprabodhini.org

वार्षिक वर्गणी : ₹ ५५० (दिवाळी अंकासह)

ऑनलाइन वर्गणी भरण्यासाठी व पुस्तक खरेदीसाठी :

www.jp prakashane.org

* सभासदांसाठी विशेष निवेदन *

आमच्याकडे ज्या सभासदांचे भ्रमणभाष (मोबाइल क्रमांक) नोंदवलेले आहेत, अशा सभासदांना या महिन्याचा अंक पाकिटातून खालीशीर वितरण यंत्रणेद्वारा पाठवला आहे. ज्यांच्या अंकावर पत्ता चिकटवलेला आहे, अशा सभासदांनी आपले भ्रमणभाष (मोबाइल क्रमांक) अंकावर चिकटवलेल्या पत्त्याच्या फोटोसह ७७४३८८५३७८ या व्हॉट्सअप क्रमांकावर २० जूनपर्यंत पाठवावेत; म्हणजे पुढील महिन्याचा अंक त्यांनाही पाकिटातून पाठवला जाईल.

खालीशीर वितरणाबाबतचे तपशील पृष्ठ क्रमांक २७ वर दिले आहेत, ते अवश्य वाचावेत.